

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามโดยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอในหัวข้อดังต่อไปนี้

1. ประวัติความเป็นมาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม
2. การจัดการศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม
3. การบริหารโรงเรียน
4. การบริหารงานวิชาการ
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - 5.1 งานวิจัยในประเทศ
  - 5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

ประวัติความเป็นมาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม (ปอเนาะ) จัดเป็นโรงเรียนเอกชนลักษณะหนึ่งที่จดทะเบียนดำเนินการในหมวด 2 มาตรา 15 แห่งพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525 แต่เดิมเรียกกันตามภาษาท้องถิ่นว่า “ปอเนาะ” ดำเนินการเรียนการสอนโดยผู้มีความรู้ด้านศาสนาอิสลามและเป็นที่ยอมรับนับถือของประชาชน เรียกกันว่า “โต๊ะครู” (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. 2528 : 3) การกำหนดหลักสูตรขึ้นอยู่กับความสามารถของโต๊ะครู จะมุ่งเน้นด้านไหนเพียงใด โต๊ะครูเป็นผู้กำหนด (โมหัมหมัดอับลกาเดร์. 2530 : 232)

มาโนชน บัญญานวัตร (2529 : 2048-2053) กล่าวว่า โต๊ะครูซึ่งเป็นผู้มีวิชาความรู้ทางศาสนาอิสลามเป็นอย่างดีได้จัดตั้งสำนักศึกษาวิชาการศาสนาอิสลามเพื่อใช้สำหรับสอนอบรมให้ความรู้ด้านศาสนาแก่เด็ก เยาวชน และประชาชนทั่วไป โดยเรียกว่า “ปอเนาะ” ซึ่งเป็นภาษาอาหรับเพี้ยนมาจากคำว่า “ปอนด์อก” (pondok) ที่แปลว่า กระท่อม โต๊ะครูนอกจากจะมีความรู้ทางศาสนาเป็นอย่างดีแล้ว ยังเป็นผู้ที่ได้รับการเคารพศรัทธาของประชาชนทั่วไป ปอเนาะมีอยู่ทั่วไป

ในพื้นที่ที่มีคนนับถือศาสนาอิสลามอยู่มาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และ จังหวัดใกล้เคียง เช่น พัทลุง พังงา นครศรีธรรมราชและภูเก็ต

ปอเนาะ จึงเป็นสถาบันการศึกษาศาสนาอิสลามของชาวไทยอิสลามที่สำคัญยิ่งที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ทั้งวิธีการดำเนินการ และการจัดตั้ง โดยมีพื้นฐานจากการตระหนักถึงภารกิจที่ต้องสนองเจตนารมณ์ของศาสนาเป็นหลัก ปอเนาะจึงมีบทบาทที่สำคัญยิ่งต่อชุมชนของชาวไทยอิสลาม โดยทั่วไป การจัดการศึกษาในรูปแบบของปอเนาะในระยะเริ่มต้นไม่มีหลักสูตร ไม่มีชั้นเรียน ไม่มีการวัดผล การเรียนการสอนจะขึ้นอยู่กับความพร้อมของผู้สอน คือ โต๊ะครู และส่วนใหญ่ไม่จำกัดอายุและใช้ภาษาท้องถิ่น (มลายู) ในการสอน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. 2528 : 1)

จากการจัดการศึกษาในรูปแบบของปอเนาะที่มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น แต่การเรียนการสอนไม่เป็นแนวเดียวกัน ไม่มีหลักสูตร ไม่มีชั้นเรียน ในปี พ.ศ. 2501 กระทรวงศึกษาธิการ โดยอนุมัติของคณะรัฐมนตรีได้วางโครงการพัฒนาการศึกษาทั่วประเทศ โดยแบ่งการศึกษาออกเป็น 12 ภาค ในภาคศึกษาแต่ละภาคมีคณะกรรมการ 2 คณะ คือ คณะกรรมการพัฒนาการศึกษาในภูมิภาค และ คณะกรรมการที่ปรึกษาพัฒนาการศึกษาในส่วนภูมิภาค (มยุรี จารุปาน. 2518 : 10) คณะกรรมการดังกล่าว ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาปอเนาะไว้ 4 ประการ คือ ให้ปอเนาะจดทะเบียนปรับปรุงอาคารสถานที่ และมีการปรับปรุงการเรียนการสอนและหลักสูตร ประการสุดท้าย จัดให้มีการประเมินผลการสอนชั้นตัวประโยค โดยเสนอต่อกระทรวงศึกษาธิการ หลังจากนั้นรัฐจึงได้ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาปอเนาะเป็นกรณีพิเศษ และได้กำหนดนโยบายต่าง ๆ เป็นระยะ ๆ ดังต่อไปนี้ (ศิริบุญ สุวรรณศิริ และคณะ. 2532 : 10-12)

พ.ศ. 2504-2508 กระทรวงศึกษาธิการ ประกาศใช้ระเบียบการส่งเสริมปอเนาะมีชื่อว่า "ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการปรับปรุงส่งเสริมปอเนาะในภาคการศึกษา 2 พ.ศ. 2504" โดยมีสาระสำคัญ คือ ปอเนาะที่สนใจจะปรับปรุงกิจการของปอเนาะให้ขึ้นเรื่องราวของจดทะเบียนต่อทางราชการ และ ถ้าปอเนาะใดจัดกิจการด้านการสอนได้ดี จะได้รับการอุดหนุนจากกระทรวงศึกษาธิการ โดยให้ปอเนาะที่จดทะเบียนแล้ว จัดการเรียนการสอนให้เป็นไปตามหลักสูตรศาสนาใช้ภาษาไทย และวิชาชีพ ซึ่งมีปอเนาะจำนวนมากที่เข้ามาจดทะเบียน แต่ยังมีอีกบางส่วนที่ยังไม่แน่ใจถึงเลเพราะเหตุผลบางอย่าง

พ.ศ. 2508-2514 รัฐบาลได้อนุมัติให้กระทรวงศึกษาธิการ ส่งเสริมปอเนาะที่จดทะเบียนแล้วแปรสภาพเป็นโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม และห้ามจัดตั้งปอเนาะขึ้นใหม่ตามข้อเสนอของสภาความมั่นคงแห่งชาติ ทำให้ปอเนาะในเขตจังหวัดชายแดนภาคใต้และในส่วนของจังหวัดพัทลุง นครศรีธรรมราช พังงา กระบี่ ตรัง ะนอง และ ภูเก็ต เข้ามาเป็นโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลามตามพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ 2497 และ สนับสนุนโครงการอุดหนุนโรงเรียนราษฎร์สอน

ศาสนาอิสลามของ กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2513 เพื่อส่งเสริมการเรียนการสอนทั้ง ศาสนา และ สามัญให้ได้ผลดี

พ.ศ. 2517 กระทรวงศึกษาธิการ ได้จัดโครงการทดลองโรงเรียนพี่เลี้ยงโดยคัดเลือก โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาในจังหวัดยะลา ปัตตานี นราธิวาส เป็นโรงเรียน พี่เลี้ยงเพื่อร่วมในการปรับปรุงส่งเสริมการเรียนการสอน โรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม และ รัฐได้ให้การอุดหนุนด้านการเงิน การส่งครูไปช่วยสอนวิชาสามัญและวิชาชีพ และ อุดหนุนด้าน การเรียนการสอน

พ.ศ. 2502-2524 กระทรวงศึกษาธิการได้จัดโครงการอุดหนุนโรงเรียนราษฎร์สอน ศาสนาอิสลาม และในปี 2525 ได้ออกพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525 ให้โรงเรียนราษฎร์ ที่จัดตั้งตามกฎหมายว่าด้วยโรงเรียนราษฎร์เป็นโรงเรียนเอกชนตามพระราชบัญญัตินี้ โรงเรียนราษฎร์ สอนศาสนาอิสลามจึงเปลี่ยนเป็น “โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม”

พ.ศ. 2525 – ปัจจุบันเป็นยุคที่โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามได้พยายามปรับปรุง พัฒนาในด้านการเรียนการสอน อาคารสถานที่ สร้างห้องประกอบการเรียนการสอนและด้านอื่นๆ มากกว่าในอดีต

การจัดการศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

บทบาทของเอกชนในการจัดการศึกษาในประเทศไทยมีวิวัฒนามานานตั้งแต่สมัยล้านนาไทย และ กรุงสุโขทัย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2536 : 80) โดยในระยะแรกๆ กลุ่มเอกชนที่เข้ามาจัดการศึกษาคือ กลุ่มศาสนา ซึ่งแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มศาสนาคริสต์ และ กลุ่มศาสนาอิสลาม โดยกลุ่มศาสนาคริสต์มีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพรศาสนา ต่างจากกลุ่มของ ศาสนาอิสลามที่มุ่งจัดการศึกษา ให้ผู้นับถือศาสนาอิสลาม และ เพื่อมุ่งธำรงรักษาศาสนาของ ตนไว้เท่านั้น (สนอง ศันสนยุทธ์และมยุรี จารุปาณ. 2532 : 32) กิจการของโรงเรียนเอกชนต่างๆ ในระยะแรกดำเนินไปได้อย่างเสรี และมีจำนวนเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ รัฐจึงต้องตราพระราชบัญญัติ โรงเรียนราษฎร์ พ.ศ. 2461 และ พระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ พ.ศ. 2476 เพื่อควบคุมการ ดำเนินกิจการของโรงเรียนเอกชนและส่งเสริมให้เอกชนจัดตั้งโรงเรียนเพิ่มขึ้นเรื่อยมาทั้งสายสามัญ และสายอาชีพควบคู่ไปกับการจัดการศึกษาของรัฐ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2536 : 81) ต่อมาในปีพ.ศ. 2525 จึงได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชนขึ้น โดยให้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนมีหน้าที่ดูแลส่งเสริมสนับสนุนโรงเรียนเอกชนมาจนถึง ปัจจุบัน และมีบทบาทมากขึ้น ในการช่วยการจัดการศึกษาทดแทนส่วนที่รัฐจัดได้ไม่เพียงพอ

ทั้งในระดับการศึกษาก่อนวัยเรียน ประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา (มยุรี จารุปาน. 2532 : 10) โดยมีรูปแบบของการเรียนการสอนเป็น 3 รูปแบบด้วยกัน รูปแบบที่ 1 คือ การจัดการศึกษาในระบบโรงเรียนในสายสามัญศึกษา เป็นโรงเรียนอนุบาล ประถม มัธยมต้น มัธยมปลาย และโรงเรียนอาชีวศึกษา เป็นโรงเรียนตามกฎหมายประเภท 15 (1) รูปแบบที่ 2 คือ การจัดการศึกษาเพื่อสนองความต้องการของคนหลายกลุ่ม เป็นโรงเรียนตามกฎหมายประเภท 15 (2) ส่วนรูปแบบที่ 3 คือ การจัดการศึกษาพิเศษ และการจัดการศึกษาสงเคราะห์เป็นการจัดการศึกษาให้แก่ผู้ที่มีลักษณะพิเศษ หรือ มีความบกพร่องในทางร่างกายหรือทางสมอง และ จัดให้แก่ผู้ด้อยโอกาส ผู้ยากไร้ เป็นโรงเรียนตามกฎหมายประเภท 15 (3) (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2536 : 28)

โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเป็นโรงเรียนเอกชนตามมาตรา 15 (1) และ 15 (2) แห่งพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525 โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามภาคใต้ เป็นที่รู้จักกันดีในนามว่า “ปอเนาะ” ซึ่งจัดตั้งอยู่กระจัดกระจายในพื้นที่ของจังหวัดต่าง ๆ ในภาคใต้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่าง ได้แก่ ปัตตานี ยะลา นราธิวาส และ สตูล โดยสังกัดสำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม เขตการศึกษา 2 เป็นสถานศึกษาที่นอกจากจะทำการสอนวิชาการสอนศาสนาอิสลามแล้ว ยังได้สอดแทรกการสอนวิชาสามัญ และวิชาชีพในระดับและประเภทต่างๆ เข้าในหลักสูตรด้วย สภาพการจัดการศึกษาในระบบปอเนาะ เดิมมีวัตถุประสงค์เพื่อสืบทอดศาสนาเป็นหลัก การถ่ายทอดส่วนใหญ่เป็นหน้าที่ของโต๊ะครู สภาพการสอนโดยทั่วไปจะเป็นลักษณะที่โต๊ะครูวางเมื่อใดก็สอนเมื่อนั้น ระยะเวลาของการศึกษาอบรมในระบบปอเนาะไม่มีกำหนดที่แน่นอนว่าเมื่อใดจึงจะสำเร็จการศึกษาเนื้อหาวิชาที่ใช้สอนเป็นวิชาศาสนาเพียงอย่างเดียว (หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 2. 2533) การเรียนการสอน ใช้ภาษามลายู ไม่มีการสอนวิชาสามัญ และ ภาษาไทย รัฐจึงพิจารณาปรับปรุงปอเนาะโดยกำหนดให้มีการส่งเสริมและปรับปรุงปอเนาะเป็นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2504 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ปอเนาะมาจดทะเบียนโดยสมัครใจ เพื่อปรับปรุงให้ปอเนาะเป็นสถานศึกษาศาสนาที่มีสภาพดีขึ้น มีการสอดแทรกวิชาภาษาไทย และ วิชาชีพ ต่อมาทางราชการได้วางเป้าหมายให้ปอเนาะมาอยู่ในความดูแลของทางราชการโดยมีแผนนโยบายให้มีการฟปอเนาะเป็น โรงเรียนราษฎร์ ทั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้สถานศึกษาขึ้นอยู่กับได้การควบคุมของพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ เช่นเดียวกับ โรงเรียนเอกชนทั่วไป และ ให้แปรสภาพเป็นโรงเรียนราษฎร์ให้เสร็จสิ้นภายในระยะเวลา 3-5 ปี กระทรวงศึกษาธิการได้เร่งรัดดำเนินการ โดยกำหนดให้ปอเนาะแปรสภาพเป็นโรงเรียนราษฎร์ประเภทพิเศษ ตามพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ มีชื่อเป็นทางราชการ ว่า “โรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม”

การดำเนินงานปรับปรุงปอเนาะให้เป็นโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลามของทางราชการอาจแบ่งได้เป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่หนึ่งเป็นการดำเนินงานแปรสภาพ “ปอเนาะ” ให้เป็น

“โรงเรียนราษฎร์” เป้าหมายเพื่อให้มาอยู่ในความควบคุมของทางราชการตามพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์เป็นสำคัญ ระยะที่สองเป็นการเร่งรัดปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนรวมทั้งการบริหารโรงเรียน พร้อมทั้งให้การอุดหนุนทางด้านการเงิน การจัดส่งครูไปช่วยสอนวิชาสามัญ การให้อุปกรณ์การเรียนการสอน การนิเทศการศึกษา การปรับปรุงหลักสูตรแบบเรียนทั้งวิชาศาสนา และ วิชาสามัญ และ อื่น ๆ

ปัจจุบันหน่วยงานที่รับผิดชอบการปรับปรุงส่งเสริมโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม หรือโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม (เปลี่ยนชื่อตามพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525) ในปัจจุบัน คือ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ ทำหน้าที่รับผิดชอบเป็นฝ่ายอำนวยการมี ศึกษาธิการอำเภอ ศึกษาธิการจังหวัด เป็นหน่วยปฏิบัติ แต่การดำเนินงานที่ผ่านมายังมีปัญหาอุปสรรคหลายประการ ที่ทำให้การดำเนินการปรับปรุงโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามไม่เป็นไปโดยรวดเร็ว มีปัญหาทั้งในด้านงบประมาณ ปัญหาเกี่ยวกับ ตัวบุคคล ซึ่งได้แก่ ใต้ครู เจ้าหน้าที่นิเทศการศึกษา และครูสอนวิชาสามัญ ปัญหาเกี่ยวกับอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ ครุภัณฑ์ แบบเรียน และหนังสืออ่านประกอบต่างๆ รวมทั้งปัญหาเกี่ยวกับการบริหารงานโรงเรียน (ประกิจ ประจนปัจจนึก. 2516 : บทคัดย่อ) ซึ่งล้วนทำให้คุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนประเภทนี้ไม่ประสบผลสำเร็จ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2536 : 94) รัฐจึงจำเป็นต้องให้การสนับสนุนทั้งในด้านกำลังเงิน คน วัสดุอุปกรณ์ ในขณะเดียวกันก็ส่งเสริมให้ องค์การเอกชนหรือ มูลนิธิเข้าช่วยเหลือ สนับสนุนกิจการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามอีกทางหนึ่งเพื่อแบ่งเบาภาระของทางราชการ

ในส่วนของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2532 : 8-10) ได้ให้ความสำคัญต่อ คุณภาพการศึกษา และปัญหาทางด้านวิชาการของโรงเรียนประเภทนี้ตลอดมา ดังจะเห็นได้จากการตั้งหน่วยศึกษานิเทศก์ขึ้นในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนในปี พ.ศ. 2529 เพื่อให้ความช่วยเหลือโรงเรียน แต่ยังดำเนินการได้น้อยและไม่ทั่วถึงผู้บริหารโรงเรียนในฐานะผู้นำ และเป็นผู้บริหารของหน่วยงาน จึงเป็นบุคคลที่มีความสำคัญในการช่วยเหลือจัดการศึกษาและพัฒนาคุณภาพการศึกษาในโรงเรียน (กิตติมา ปรีดีดิolk. 2532 : 308) และในการพัฒนาการศึกษาในโรงเรียนเอกชน เพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายเชิงคุณภาพต้องอาศัยกระบวนการสำคัญ 3 กระบวนการ คือ กระบวนการบริหาร กระบวนการเรียนการสอนและกระบวนการนิเทศ กระบวนการทั้ง 3 กระบวนการมีความสำคัญเท่าเทียมกัน และ มีส่วนสนับสนุนเกื้อกูลกัน ผู้บริหารจะให้ความสำคัญ หรือ เน้น กระบวนการใดกระบวนการหนึ่งไม่ได้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. 2534 : 1)

ตามพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525 ได้กำหนดให้ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนทุกประเภท ประกอบด้วย ผู้รับใบอนุญาต ผู้จัดการ และครูใหญ่ จะทำหน้าที่บริหารงานโรงเรียน

เป็นไปตามระเบียบข้อกำหนดของกระทรวงศึกษาธิการ (ธีระพันธ์ พุทธิสวัสดิ์. 2525 : 4) ผู้รับใบอนุญาตหรือโต๊ะครูจะเป็นผู้บริหารสูงสุดของโรงเรียน มีผู้จัดการและครูใหญ่ เป็นผู้ดำเนินการจัดการเรียนการสอนทั้งวิชาศาสนา วิชาสามัญ และวิชาชีพ หัวหน้าครูมีหน้าที่ช่วยงานด้านวิชาการ และ ดูแลข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียน ครูที่ทำหน้าที่สอนในโรงเรียนจะประกอบด้วย ครูสอนวิชาศาสนา ครูสอนวิชาสามัญ ซึ่งเป็นครูที่โรงเรียนจ้าง และ ครูที่เป็นข้าราชการที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนส่งไปช่วยสอน (ศิริบุญ สุวรรณศิริและคณะ. 2532 : 12-13)

วิทยา บุญสม (2520 : ๑) ได้วิจัยพบว่า การบริหารการศึกษาภายในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ได้แบ่งงานออกเป็น 5 งานด้วยกัน คือ งานด้านวิชาการ งานบริหารบุคคล งานกิจการนักเรียน งานธุรการและการเงิน และงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนและพบว่า การปฏิบัติงานในด้านต่างๆ เหล่านี้ ปฏิบัติในระดับค่อนข้างน้อย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2528 : 10) ได้สรุปว่า รัฐบาลได้พยายามปรับปรุงพัฒนา ส่งเสริมและให้การอุดหนุน ทำให้โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ส่วนหนึ่งเจริญรุดหน้าไป แต่ยังมีโรงเรียนประเภทนี้อีกไม่น้อย ยังคงสภาพไม่เป็นที่น่าพอใจ ซึ่งเกิดจากปัจจัยต่างๆ เช่น ผู้บริหารขาดความรู้ด้านการบริหารโรงเรียน ครูผู้สอนมีคุณวุฒิต่ำ งบประมาณมีจำกัด ซึ่งทางราชการจะต้องช่วยเหลือต่อไป

ปี พ.ศ. 2523 ได้มีการประชุมร่วมกันของผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ ผู้แทนกระทรวงมหาดไทย สำนักจุฬาราชมนตรี คาโต๊ะยุติธรรม ผู้ว่าราชการจังหวัดและโต๊ะครู เพื่อหาแนวทางในการปรับปรุงการศึกษาในปอเนาะ โดยดำเนินการจากการจดทะเบียน การแปรสภาพเป็นโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม และ เปลี่ยนแปลงเป็นโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ซึ่งเป็นโรงเรียนตามมาตรา 15 (2) แห่งพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ.2525 ตามลำดับ พร้อมกับการให้การอุดหนุนด้านการเงิน บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ มาโดยตลอด (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. 2528 : 4-12)

ปี พ.ศ. 2535 กระทรวงศึกษาธิการได้ออกระเบียบ เรียกว่า ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการอุดหนุนและส่งเสริมโรงเรียนเอกชนที่จัดการศึกษาตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งเปิดสอนวิชาศาสนาควบคู่กับวิชาสามัญ พ.ศ. 2535 เพื่อช่วยเหลือ และส่งเสริมพัฒนาการศึกษาให้ทันและสอดคล้องกับความต้องการของประเทศโดยกำหนดคุณสมบัติของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม มาตรา 15 (2) ที่มีความประสงค์จะปรับปรุงโรงเรียน เป็นโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม มาตรา 15 (1) แห่งพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. 2536 : 31-37)

สำหรับการให้การอุดหนุนจากรัฐบาลแก่โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ตามมาตรา 15 (1) และมาตรา 15 (2) นั้น กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้ระเบียบว่าด้วยการอุดหนุนและส่งเสริม

โรงเรียนเอกชนที่จัดการศึกษาตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งเปิดสอนวิชาศาสนาควบคู่กับ วิชาสามัญ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2536 เพื่อให้โรงเรียนสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ได้ตาม เกณฑ์ที่กำหนด (สำนักงานคณะกรรมการศึกษาเอกชน. 2536 : 4-22) โดยกำหนดการให้การอุดหนุน สรุปได้ดังนี้

1. โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม มาตรา 15 (1) ได้รับการอุดหนุนรายหัวร้อยละ 40 สำหรับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามทั่วไป และร้อยละ 60 สำหรับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา อิสลาม ที่จัดตั้งโดยมูลนิธิหรือมัสยิด ของค่าใช้จ่ายจากค่าใช้จ่ายรายหัวนักเรียนภาครัฐซึ่งกำหนด ให้รับเป็นรายเดือน '

2. โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม มาตรา 15 (2) ได้รับการอุดหนุนเพื่อส่งเสริม ดำเนินกิจการของโรงเรียนเป็นค่าใช้จ่ายรายหัวตามประเภทของหลักสูตรการศึกษาโดยหัก ค่าธรรมเนียม การเรียนที่โรงเรียนจัดเก็บจากนักเรียนทั้งปีออก ดังนี้ หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น 1,670 บาท หลักสูตรมัธยมศึกษาปลาย 1,720 บาท และหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน 1,660 บาท ซึ่งกำหนด ให้รับเป็นรายปี โดยแบ่งเป็นค่าตอบแทนโต๊ะครูร้อยละ 10 ค่าตอบแทนครูสอนศาสนาร้อยละ 40 และเป็นงบพัฒนาโรงเรียนร้อยละ 50 ของเงินอุดหนุนทั้งหมดที่ได้รับ

ในส่วนของหลักสูตรที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนเอกชนสอน ศาสนาอิสลาม (ปอเนาะ) ในปัจจุบัน มีดังนี้

1. หลักสูตรวิชาศาสนาอิสลามมี 3 หลักสูตร คือ

1.1 หลักสูตรอิสลามศึกษาตอนต้น (อิบติดาอียะห์) ใช้เวลาเรียน 4 ปี

1.2 หลักสูตรอิสลามศึกษาตอนกลาง (มุตาวัสซัเตาะห์) ใช้เวลาเรียน 3 ปี

1.3 หลักสูตรอิสลามศึกษาตอนปลาย (ขานาวียะห์) ใช้เวลาเรียน 3 ปี

2. หลักสูตรวิชาสามัญมี 3 หลักสูตร คือ

2.1 หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น (ฉบับปรับปรุง) พ.ศ. 2533

2.2 หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย (ฉบับปรับปรุง) พ.ศ. 2533

2.3 หลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

3. หลักสูตรบูรณาการระหว่างวิชาศาสนาและวิชาสามัญมี 2 หลักสูตร คือ

3.1 หลักสูตรอิสลามศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ. 2535 ใช้เวลาเรียน 3 ปี

3.2 หลักสูตรอิสลามศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. 2535 ใช้เวลาเรียน 3 ปี

(สำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เขตการศึกษา 3. 2538 : 27)

การบริหารโรงเรียน

การบริหารโรงเรียน หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคลากรหลายคนร่วมมือกันดำเนินการ ให้บริการทางการศึกษาแก่เยาวชนและผู้สนใจ เพื่อให้เกิดการพัฒนาทางความรู้ ความสามารถ เจตคติ ค่านิยม พฤติกรรม และ คุณธรรมต่าง ๆ เพื่อให้เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม และ ประเทศชาติ (วิจิตร (ธีระกุล) วรุตบางกูร และสุพิชญา ธีระกุล. 2523 : 3) สอดคล้องกับคำกล่าวของ นพพงษ์ บุญจิตราคุลย์ (2534 : 4) ว่า หมายถึงกิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคลากรหลายคนร่วมมือกันดำเนินการ เพื่อพัฒนาสมาชิกของสังคมในทุกๆ ด้าน นับตั้งแต่บุคลิกภาพ ความรู้ ความสามารถ พฤติกรรม และคุณธรรม เพื่อให้มีค่านิยมตรงกันกับความต้องการของสังคม โดยกระบวนการต่าง ๆ ที่อาศัย การควบคุมสิ่งแวดล้อมให้มีผลต่อบุคคล และอาศัยทรัพยากรตลอดจนเทคนิคต่างๆอย่างเหมาะสม เพื่อให้บุคคลพัฒนาไปตามเป้าหมายของสังคมที่ตนดำเนินชีวิตอยู่ สำหรับวิจิตร ดิจันท์ (2537 : 10) ให้ความหมายว่า การบริหารโรงเรียนนั้นต้องดำเนินกิจกรรมต่างๆ ร่วมกันกับบุคลากรอื่นๆโดย อาศัยกระบวนการบริหารตามความเหมาะสม ทั้งนี้เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ทางการศึกษา โดยเฉพาะการผลิตนักเรียน นักศึกษา ระดับต่างๆให้มีคุณภาพ ส่วนกิมบรอก และ นันเนอร์รี (Kimbrough and Nunnery. 1976 : 164) ให้คำจำกัดความว่า การบริหารโรงเรียน หมายถึง การควบคุม ดูแลให้กิจกรรมต่าง ๆ เป็นไปตามวัตถุประสงค์แห่งการจัดการศึกษา และ ภูิด (ไพบุลย์ ขุนศรี . 2534 : 13 ; อ้างอิงมาจาก Good. 1973 : 54) ได้ให้ความหมายว่า การบริหารโรงเรียน หมายถึง การสั่งการ การควบคุมดูแล และการจัดกิจกรรมต่างๆที่เป็นภาระหน้าที่ของโรงเรียน เพื่อให้การปฏิบัติเหล่านั้นนำไปสู่สัมฤทธิ์ผลในการจัดการศึกษาได้ตรงเป้าหมายทุกประการ

จากความหมายดังกล่าวพอจะสรุปได้ว่า การบริหารโรงเรียนเป็นกระบวนการที่จะ ดำเนินกิจกรรมต่างๆ อันเป็นภาระหน้าที่ โดยร่วมกับบุคลากรที่จะดำเนินกิจกรรม เพื่อให้เกิดการพัฒนาผู้เรียนในทุก ๆ ด้าน โดยคำนึงถึงจุดหมายของการศึกษาอันเป็นนโยบายแห่งรัฐและเป็นที่ เข้าใจว่าการบริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม (ปอเนาะ) ก็เช่นเดียวกัน หมายถึงการจัด กิจกรรมต่าง ๆ โดยอาศัยกระบวนการบริหารเพื่อสร้างเสริมให้เกิดการพัฒนาผู้เรียนด้านความรู้ ความสามารถ เจตคติ ค่านิยม และ พฤติกรรมที่ดี ทั้งทางด้านศาสนา และวิชาสามัญ เพื่อให้เป็น สมาชิกที่มีคุณภาพของสังคม และ ประเทศชาติ

วิจิตร (ธีระกุล) วรุตบางกูร และสุพิชญา ธีระกุล (2523 : 32) อธิบายว่า การบริหาร โรงเรียนมีงานสำคัญอยู่ 6 ประการ คือ

1. งานหลักสูตรและการสอน
2. งานบริหารบุคคล
3. งานกิจการนักเรียน
4. งานอาคารสถานที่

5. งานงบประมาณและธุรการ

6. งานสัมพันธ์กับชุมชน

จรรยา มุ่งการนา (2535 : 18) ได้แบ่งการบริหารโรงเรียนออกเป็น 6 งานเช่นกัน คือ

1. งานวิชาการ

2. งานบุคลากร

3. งานกิจการนักเรียน

4. งานธุรการและการเงิน

5. งานอาคารสถานที่

6. งานความสัมพันธ์กับชุมชน

คิมบรอก และนันเนอรี่ (Kimbrough and Nunnery. 1976 : 165-168) แบ่งการบริหารโรงเรียนได้ 8 งาน คือ

1. งานพัฒนาโรงเรียน

2. งานบริหารหลักสูตรและการสอน

3. งานบริหารเศรษฐกิจการศึกษา

4. งานธุรกิจ

5. งานบริหารบุคลากร

6. งานกิจการนักเรียน

7. งานสร้างภาวะผู้นำในด้านความสัมพันธ์กับชุมชน

8. งานประเมินผลการวิจัย

สมิท และคนอื่นๆ (Smith and Others. 1971 : 170) ได้แบ่งสัดส่วนการบริหารงานต่างๆ ของโรงเรียนไว้ดังนี้

งานวิชาการ ใช้เวลาในการบริหารร้อยละ 40

งานบุคลากรและงานกิจการนักเรียน ใช้เวลาในการบริหารร้อยละ 20

ส่วนงานอื่นๆ ใช้เวลาในการบริหารแต่ละงานเพียงร้อยละ 10 เท่านั้น

นอกจากนี้ พนัส หันนาคินทร์ (2524 : 49) ได้แบ่งขอบข่ายของงานวิชาการ

ออกเป็น 2 ด้าน คือ

1. เกี่ยวกับตัวครู ได้แก่ การหาครูที่ดัดมาทำการสอน จัดแบ่งหน้าที่ การประชุมนิเทศ ครูใหม่ การสร้างน้ำใจให้คณะครู การส่งเสริมให้ครูมีความสามารถยิ่งขึ้น ตลอดจนการประชุมครู และการนิเทศการสอน

2. เกี่ยวกับหลักสูตร และการจัดการสอน ได้แก่ การเลือกเนื้อหาของหลักสูตร

การทำแผนการสอน การเลือกแบบเรียน การจัดห้องสมุด การวัดผลการสอน

เอกวิทย์ ณ ถลาง (2516 : 113) กล่าวถึงขอบข่ายงานวิชาการว่า งานวิชาการนั้นควรจะรวมการฝึกอบรมครูประจำการ การจัดครูเข้าทำการสอน การจัดชั้นเรียน การวัดผลการศึกษา การค้นคว้าวิจัย การประมวลสถิติข้อมูลทางวิชาการ การจัดทำแบบเรียน การทำ และ การใช้หนังสือคู่มือ การเผยแพร่ความรู้ การปรับปรุงด้านการเรียนการสอน การประเมินมาตรฐานของโรงเรียน และการนำเอาผลนั้นมาปรับปรุงโรงเรียนให้ก้าวหน้า การควบคุมดูแลเกี่ยวกับหลักสูตร การสอน เครื่องใช้ในการสอน การควบคุมดูแลเกี่ยวกับวินัย ระเบียบการปกครองของโรงเรียน การดำเนินงานทางวิชาการที่กระทรวงศึกษาธิการ หรือ กรมสามัญศึกษา มอบหมาย และในการประเมินมาตรฐานโรงเรียนมัธยมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2532 : 39-46) ได้วางเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยแบ่งงานวิชาการออกเป็น 6 ด้านใหญ่ ๆ คือ

1. การวางแผนงานวิชาการ

1.1 การรวบรวมและจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานวิชาการ

1.2 การทำแผนงานวิชาการ

2. การบริหารงานวิชาการ

2.1 การกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบ

2.2 การจัดแผนการเรียน

2.3 การจัดตารางสอน

2.4 การจัดครูเข้าสอนแทน

3. การพัฒนาและส่งเสริมทางด้านวิชาการ

3.1 การพัฒนาและส่งเสริมทางด้านวิชาการ

3.2 การจัดสอนซ่อมเสริม

3.3 การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการเรียนการสอน

3.4 การจัดกิจกรรมนักเรียนตามหลักสูตร

3.5 การพัฒนาครูด้านวิชาการ

4. การจัดการเรียนการสอน

4.1 การจัดทำแผนการสอนรายวิชาและบันทึกการสอน

4.2 การจัดหา จัดทำ ใช้ บำรุงรักษา และส่งเสริมการผลิตสื่อการเรียนการสอน

5. การวัดผลและประเมินผลการเรียน และงานทะเบียนนักเรียน

5.1 การดำเนินการวัดผล และประเมินผลการเรียน

5.2 การสร้างและปรับปรุงเครื่องมือการวัดผลการเรียน

5.3 การจัดให้มีเอกสาร และแบบฟอร์มเกี่ยวกับการวัดผล และ ประเมินผลการเรียน

5.4 การดำเนินการเกี่ยวกับหลักฐานการวัดผล

5.5 งานทะเบียนนักเรียน

6. การประเมินผลงานวิชาการ

จากการศึกษาเอกสารพอจะสรุปได้ว่า การบริหารโรงเรียนเป็นกระบวนการที่จะดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ อันเป็นภาระหน้าที่โดยร่วมกับบุคลากรที่จะดำเนินกิจกรรมซึ่งจะประกอบด้วย การวางแผน การบริหารงาน การพัฒนางาน การจัดการเรียนการสอน การวัดผลและการประเมินผลการเรียนและการประเมินผลงานวิชาการ

การบริหารงานวิชาการ

การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารกิจกรรมทุกอย่างภายในโรงเรียนที่ช่วยส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช. 2525 : 77) สอดคล้องกับ ความคิดเห็นของภิญโญ สาธร (2526 : 324) ว่าการบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารกิจกรรมทุกชนิดในโรงเรียน ซึ่งเกี่ยวข้องกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอน นักเรียนให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพที่สุด ปรีชาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2535 : 16) ได้กล่าวในทำนองเดียวกันว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารสถานศึกษา โดยมีกิจกรรมทุกอย่างที่เกี่ยวกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดี และมีประสิทธิภาพ ให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน

จากคำกล่าวข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า การบริหารงานวิชาการ คือ การร่วมมือกันของบุคลากรในโรงเรียน เพื่อดำเนินกิจกรรมต่างๆ ให้บรรลุจุดมุ่งหมายทางการศึกษาและนำมาซึ่งประสิทธิภาพและประสิทธิผลทางการศึกษา ในส่วนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม (ปอเนาะ) ก็เช่นเดียวกัน ซึ่งจะต้องบริหารงานวิชาการทั้งด้านวิชาศาสนาและวิชาสามัญ โดยการร่วมมือกันของบุคลากรเพื่อกำหนดกิจกรรมที่เหมาะสมและดำเนินกิจกรรมนั้นให้เกิดผลดีต่อนักเรียนเป็นสำคัญ

วิจิตร (ธีระกุล) วรุตบางกูร และ สุพิชญา ธีระกุล (2523 : 32) ได้แบ่งขอบข่ายภาระกิจในการบริหารทางวิชาการ ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ นโยบาย และวิธีการบริหาร
2. งานด้านหลักสูตรและประมวลการสอน
3. ตารางสอน

4. แบบเรียนและหนังสืออ่านประกอบ

5. การจัดแบ่งหมู่นักเรียน

6. อุปกรณ์การศึกษา

7. การนิเทศการศึกษา

8. การจัดห้องสมุด

9. การวัดและประเมินผล

กรมสามัญศึกษา (2527 : 110-111) ได้กำหนดภารกิจของโรงเรียนในการบริหารงาน

วิชาการไว้ 4 งาน คือ

1. งานการสอนและกิจกรรมนักเรียน

2. งานวัดผลและประเมินผล

3. งานเกี่ยวกับการเรียนการสอน

4. งานส่งเสริมวิชาการ

ปรีชา นิพนธ์พิทยา (2528 : 1) ได้กำหนดขอบข่ายของงานวิชาการ ควรประกอบด้วย

1. การนำหลักสูตรไปใช้

2. การจัดการเรียนการสอน

3. การจัดวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน

4. การส่งเสริมการสอน

5. การวัดและการประเมินผล

6. การดำเนินงานเกี่ยวกับห้องสมุด

7. การนิเทศการศึกษา

8. การวางแผนและกำหนดวิธีดำเนินการ

9. การประชุมอบรมทางวิชาการ

กิตติมา ปรีดีติลล (2532 : 57-58) ได้แบ่งขอบข่ายงานด้านวิชาการออกเป็น 6 ประการ

ใหญ่ ๆ ดังนี้

1. แผนปฏิบัติงานด้านวิชาการ

2. หลักสูตรและการสอน ประกอบด้วย หลักสูตร โครงการสอน ประมวลการสอน

3. การจัดการเรียนการสอน ประกอบด้วยงาน การจัดตารางสอน การจัดชั้นเรียน

การจัดครูเข้าสอน การจัดแบบเรียน การจัดห้องสมุด การจัดทำคู่มือครู

4. สื่อการสอน

5. การปรับปรุงการเรียนการสอน การนิเทศการสอน การฝึกอบรม

6. วัดและประเมินผล

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2535 : 17-19) กล่าวว่า ขอบข่ายของงานด้านวิชาการจะครอบคลุมตั้งแต่การวางแผนเกี่ยวกับงานวิชาการ การจัดดำเนินงานเกี่ยวกับการเรียนการสอน การบริหารเกี่ยวกับการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผลรวมทั้งการติดตามผลของงานวิชาการ ซึ่งประกอบด้วยภารกิจงานดังต่อไปนี้

1. การวางแผนเกี่ยวกับงานวิชาการ เป็นการวางแผนเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร และการนำหลักสูตร และการนำหลักสูตรไปใช้ การจัดการล่วงหน้าเกี่ยวกับ การเรียนการสอน มีรายละเอียดของงาน ดังนี้

1.1 แผนปฏิบัติงานวิชาการ ได้แก่ การประชุมเกี่ยวกับหลักสูตร การจัดปฏิทินการศึกษา ความรับผิดชอบหน้าที่ การจัดชั้นตอนและเวลาในการทำงาน

1.2 โครงการสอน ได้แก่ การจัดรายละเอียดเกี่ยวกับวิชาที่ต้องสอนตามหลักสูตร

1.3 บันทึกการสอน ได้แก่ การแสดงรายละเอียดของการกำหนดเนื้อหาที่จะสอนในแต่ละคาบแต่ละวันหรือสัปดาห์ โดยวางแผนไว้ล่วงหน้าและยึดโครงการสอนเป็นหลัก

2. การจัดดำเนินการเกี่ยวกับการเรียนการสอน เพื่อให้การสอนในสถานศึกษาดำเนินไปด้วยดีและสามารถปฏิบัติได้ จึงต้องมีการจัดเกี่ยวกับการเรียนการสอน ดังนี้

2.1 การจัดตารางสอน ได้แก่ การกำหนดวิชา เวลา ผู้สอน สถานที่ ตลอดจนผู้เรียนในแต่ละรายวิชา

2.2 การจัดชั้นเรียน ได้แก่ งานที่ฝ่ายวิชาการต้องประสานงานกับฝ่ายอาคารสถานที่ รวมทั้งการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆในห้องเรียน

2.3 การจัดครูเข้าสอน ได้แก่ งานที่ต้องพิจารณาความพร้อมของสถานศึกษาและความพร้อมของบุคลากร รวมถึงการเชิญวิทยากรภายนอกด้วย

2.4 การจัดแบบเรียน โดยปกติสถานศึกษาจะใช้แบบเรียนที่กระทรวงกำหนดคนอนั้นครูอาจใช้หนังสืออื่นเป็นหนังสือประกอบ หรือเอกสารที่ครูเตรียมไว้

2.5 การปรับปรุงการเรียนการสอน เป็นการพัฒนาครูผู้สอนให้ก้าวหน้าวิชาการและเทคโนโลยีใหม่ๆเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการ ความก้าวหน้าของสังคม ธุรกิจ อุตสาหกรรม

2.6 การฝึกงาน เป็นการให้นักเรียนนักศึกษาได้นำเอาทฤษฎีมาประยุกต์ใช้กับชีวิตจริง เพื่อให้ผู้เรียนได้เห็นปัญหาที่แท้จริงในสาขาวิชาและอาชีพ สามารถเตรียมตัวเผชิญกับชีวิตจริงต่อไป

3. การจัดการบริหารเกี่ยวกับการเรียนการสอน เป็นการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกและส่งเสริมการจัดหลักสูตรและโปรแกรมการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ได้แก่

3.1 การจัดสื่อการเรียนการสอน ได้แก่ สิ่งที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของนักเรียน นักศึกษา เน้นเครื่องมือและกิจกรรมให้ครูได้เลือกใช้ในการสอน

3.2 การจัดห้องสมุด ได้แก่ การรวบรวมหนังสือ เอกสาร สิ่งตีพิมพ์ และวัสดุ อุปกรณ์ที่เป็นแหล่งวิทยาการ ให้นักเรียนนักศึกษาได้ค้นคว้าเพิ่มเติม

3.3 การนิเทศการสอน เป็นการช่วยเหลือ แนะนำ ให้ครูเกิดการปรับปรุง แก้ไข ปัญหาการเรียนการสอน

4. การวัดและประเมินผล ได้แก่ กระบวนการใช้เครื่องมือเพื่อตรวจสอบและวิเคราะห์ ผลการเรียนการสอน

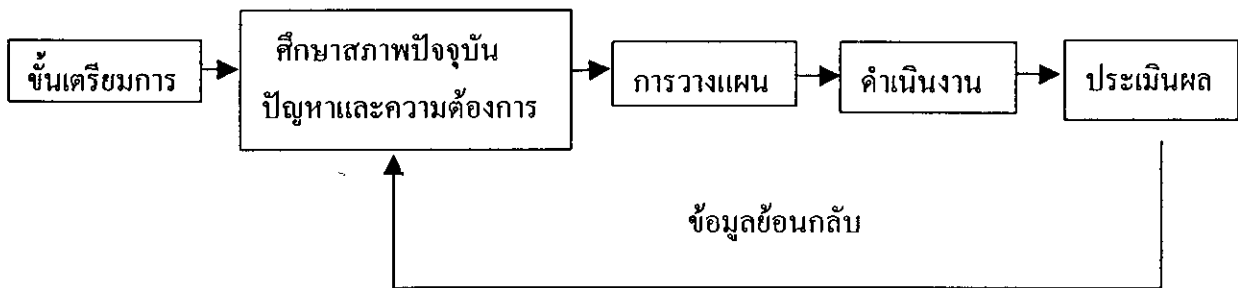
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2531 : 3-5) ได้กำหนดขอบข่ายการบริหาร งานวิชาการ ไว้ดังนี้ คือ

1. งานพัฒนาหลักสูตร
2. งานนิเทศการศึกษา
3. งานวัดและประเมินผลการศึกษา
4. งานจัดกิจกรรมต่างๆเพื่อช่วยส่งเสริมการศึกษาของนักเรียน
5. งานแนะแนว
6. งานติดตามการประเมินผลการปฏิบัติงานตามโครงการ
7. งานประชุมเพื่อประสานแผน
8. งานวางแผนและกำหนดวิธีดำเนินงานการเรียนการสอน
9. งานประชุมทางด้านการเรียนการสอน
10. งานห้องสมุด

ในส่วนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เป็นโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษา ซึ่งจะต้องดำเนินการด้านบริหารวิชาการภายใต้ 10 งาน เพื่่อมุ่งเน้นให้เกิดมาตรฐาน การศึกษาตามนโยบายแห่งรัฐ

การที่จะบริหารงานวิชาการให้เกิดผลสัมฤทธิ์นั้น โรงเรียนต้องนำเอากระบวนการวางแผน มาใช้เป็นเครื่องมือ กำหนดงาน โครงการและกิจกรรมต่าง ๆ ที่เหมาะสมและสามารถปฏิบัติได้ เพื่อช่วยให้มีการใช้ทรัพยากรอย่างเกิดประโยชน์สูงสุด การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีจุดประสงค์ ลดความขัดแย้ง ความซ้ำซ้อน และสามารถครอบคลุมได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสามารถคาดคะเนถึง ปัญหาอุปสรรคที่จะเกิดขึ้น (อำภา บุญช่วย. 2537 : 52) สำหรับกระบวนการจัดทำแผนและบริหาร แผนนั้น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนได้เสนอไว้ 5 ขั้นตอน กล่าวคือ

1. ขั้นเตรียมการวางแผน เป็นขั้นของการกำหนดหน้าที่ สร้างเครื่องมือหาวิธีปฏิบัติในการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และเตรียมการอื่นๆ เพื่อสนับสนุนให้การวางแผนดำเนินการได้
2. การวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการเป็นขั้นของการได้มาซึ่งพื้นฐานของการวางแผน ทำให้ทราบสภาพปัจจุบัน ปัญหาที่เป็นอุปสรรคในการดำเนินการ และความต้องการหรือผลสัมฤทธิ์ที่พึงประสงค์
3. การวางแผน เป็นขั้นของการกำหนดวัตถุประสงค์ นโยบาย เป้าหมายที่ต้องการจะปฏิบัติ โดยครอบคลุมกิจกรรมในการดำเนินงาน เวลา วัสดุอุปกรณ์ และ เงิน
4. การดำเนินงานตามแผน เป็นขั้นที่มีความสัมพันธ์กับการวางแผนต่างกัน ตรงขั้นนี้จะต้องลงมือปฏิบัติจริงตามที่กำหนดไว้
5. การประเมินผล เป็นขั้นสุดท้ายของกระบวนการวางแผน ช่วยให้ทราบผลการดำเนินงาน ให้บรรลุเป้าหมาย วัตถุประสงค์เพียงใด เป็นขั้นของการเปรียบเทียบผลงานกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. 2532 : 4-5)

ภาพประกอบ 1 แสดงกระบวนการจัดทำแผนและบริหารแผน

สำหรับการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม (ปอเนาะ) ผู้วิจัยเห็นว่าควรจะดำเนินงานตามขั้นตอนของการวางแผน เพื่อสร้างความมั่นใจในการบริหารงานวิชาการ เสริมสร้างมาตรฐานการศึกษาด้านวิชาการของโรงเรียนเอกชน และสนองนโยบายของรัฐด้วย

สตูฟส์ และจอห์นสัน (Stoops and Johnson. 1967 : 176) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเป็นงานที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะงานวิชาการเป็นงานหลักของการศึกษา เป็นหน้าที่โดยตรงของโรงเรียนในการเพิ่มพูนความรู้ ส่วนงานอื่นเป็นเพียงงานประกอบที่ส่งเสริมงานวิชาการให้สามารถดำเนินไปในทิศทางที่ต้องการ

Central Library Prince of Songkla University

จากคำกล่าวที่กล่าวมาพอสรุปได้ว่า การบริหารโรงเรียนจะบรรลุวัตถุประสงค์และได้มาตรฐานคุณภาพการศึกษา อยู่ทั้งงานวิชาการเป็นสำคัญ คือ ถ้าสามารถบริหารงานวิชาการให้เกิดผลสัมฤทธิ์สูง คือ การบริหารโรงเรียนสำเร็จไปแล้วเกินกว่าครึ่ง โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม (ปอเนาะ) เป็นทำนองเดียวกันกับโรงเรียนประเภทอื่น จะต้องให้เวลาในการบริหารงานวิชาการให้มากที่สุด จึงจะสามารถสร้างมาตรฐานคุณภาพการศึกษาได้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยภายในประเทศ

งานวิจัยภายในประเทศที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีดังนี้

สุรตน์ เตียตระกูล (2520 : จ-ฉ) ได้ทำการวิจัยการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาภาคเหนือ พบว่า มีการปฏิบัติงานด้านวิชาการน้อยทุกด้าน โดยจะปฏิบัติน้อยที่สุดในด้านการวัดผล และ ประเมินผลการศึกษา การนิเทศการศึกษา การวางแผน ปรับปรุงงานวิชาการ หลักสูตร และ เอกสารการใช้หลักสูตรที่ปฏิบัติมากในด้านแนะแนววิธีสอน ตารางสอน และ กิจกรรมนักเรียน ปัญหา และ อุปสรรคในการบริหารงานวิชาการ คือ ผู้บริหารสนใจงานด้านอื่นมากกว่างานวิชาการ

มนูญ คารามิตร (2525 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม เขตการศึกษา 2 มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาสภาพ และ ปัญหาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม เขตการศึกษา 2 ในเรื่องเกี่ยวกับหลักสูตร ประมวลการสอน และ โครงการสอน การจัดการเรียนการสอน การติดตามผลและนิเทศการสอน และการวัดประเมินผลการเรียนการสอน ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนได้ปฏิบัติงานวิชาการด้านหลักสูตร ประมวลการสอน และ โครงการสอน ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการติดตามและนิเทศการสอน อยู่ในระดับปานกลาง และได้ปฏิบัติงานวิชาการด้านการวัดและ ประเมินผลการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อทั้ง 4 ด้าน พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนได้ทำการสนับสนุนส่งเสริมให้นักเรียนเรียนวิชาสามัญมากกว่าการปฏิบัติในเรื่องอื่น ๆ และสนับสนุนส่งเสริมให้ครูบรรณารักษ์เข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการจัดห้องสมุดน้อยกว่าการปฏิบัติในเรื่องอื่น ๆ สำหรับการบริหารงานวิชาการนั้นปรากฏว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีปัญหา ด้านหลักสูตร ประมวลการสอน และ โครงการสอนด้านการจัดการเรียนการสอน และ ด้านการ

ติดตามผล และ นิเทศการสอนอยู่ในระดับมาก และมีปัญหาด้านการวัด และ ประเมินผลการเรียน การสอน อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อของทั้ง 4 ด้าน พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน มีปัญหาในเรื่องห้องสมุดของโรงเรียนมีหนังสือไม่เพียงพอในการให้บริการแก่นักเรียนมากกว่า ปัญหาเรื่องอื่น ๆ และ มีปัญหาเรื่องครูขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับ การวัด และ ประเมินผล น้อยกว่ามีปัญหาเรื่องอื่นๆ

กองวิจัยทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี (2532 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษา เรื่อง ประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชน กล่าวโดยสรุป คือ เมื่อเปรียบเทียบระหว่างนักเรียนในโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในภาคภูมิศาสตร์ต่างกัน พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนในโรงเรียนที่อยู่ในภาคต่างๆมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้านวิชาการและไม่ใช้วิชาการไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล ที่นักเรียนในกรุงเทพมหานครมีคะแนนสูงสุด และสูงกว่านักเรียนที่เรียนในภาคใต้สำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 พบว่า นักเรียนในเขตกรุงเทพมหานครมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านวิชาการสูง ทุกวิชา ส่วนนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำในด้านความรู้พื้นฐานทางสังคม ความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล และ วิชาวิทยาศาสตร์ ได้แก่ นักเรียนในภาคใต้ นักเรียนในภาค ตะวันออกเฉียงเหนือก็มีผลสัมฤทธิ์ต่ำ ในด้านความสามารถในการหาแหล่งสารสนเทศคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และ ภาษาไทย เมื่อพิจารณาตามขนาดโรงเรียน พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้าน วิชาการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 สัมพันธ์กันในทางบวกกับขนาด โรงเรียน คือ นักเรียนที่เรียนในโรงเรียนเอกชนขนาดใหญ่จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านวิชาการ ทุกวิชาสูงกว่า นักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก เช่นเดียวกับ ผลสัมฤทธิ์ที่ไม่ใช้วิชาการของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่สัมพันธ์กับขนาดโรงเรียน พิจารณาตามที่ตั้งโรงเรียน พบว่า นักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนในโรงเรียน ในเขตกรุงเทพมหานคร มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้านวิชาการทุกวิชาสูงกว่านักเรียนในเขตภูมิภาค แต่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทางด้านที่ไม่ใช้วิชาการ ไม่แตกต่างกันสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนอยู่ในส่วนภูมิภาคนอกเขตอำเภอเมือง จะมีผลสัมฤทธิ์ต่ำในด้านความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล และ ความสามารถในการ หาแหล่งสนเทศในขณะที่นักเรียนในกรุงเทพมหานครมีผลสัมฤทธิ์ทั้ง 2 ด้านนี้สูง เมื่อเปรียบเทียบ ระหว่างนักเรียนในโรงเรียนที่เก็บค่าธรรมเนียมการเรียนต่างกัน พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้านวิชาการมีความสัมพันธ์ในทางบวก กับ อัตราค่าธรรมเนียมการเรียน กล่าวคือ นักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนในโรงเรียนที่เก็บค่าธรรมเนียมการเรียนสูง ระหว่าง 1,800-3,200 บาทต่อปี จะมีผลสัมฤทธิ์ด้านวิชาการทุกวิชาสูงกว่านักเรียนในโรงเรียนที่เก็บค่าธรรมเนียมการเรียนต่ำกว่า สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก็เช่นกัน พบว่า นักเรียนที่เรียนในโรงเรียนที่เก็บค่าธรรมเนียม

การเรียนสูงจะมีผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการสูง ในขณะที่นักเรียนในโรงเรียนที่เก็บค่าธรรมเนียมการเรียนไม่เกินปีละ 500 บาท มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านวิชาการทุกวิชาต่ำที่สุด

ประสงค์ ปัญธิยา (2534 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารงานวิชาการโรงเรียนเอกชนระดับมัธยมศึกษา ในเขตการศึกษา 8 ศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหาร และ ครูผู้สอน ในโรงเรียนเอกชนระดับมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 8 ปีการศึกษา 2533 ผลการวิจัยพบว่า ครูใหญ่ ผู้ช่วยครูใหญ่ และครูผู้สอนชั้นมัธยมศึกษา มีความเห็นสอดคล้องกันว่า ด้านหลักสูตรและเอกสาร การใช้หลักสูตร ตารางสอน และวิธีสอนกิจกรรมนักเรียน การวัดและประเมินผลการศึกษา การวางแผนงานวิชาการ ได้รับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านเทคโนโลยีทางการสอน สื่อการสอน การใช้ทรัพยากรในท้องถิ่น ห้องสมุด การนิเทศการศึกษาและด้านแนะแนว ได้รับการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย เมื่อรวมทุกด้านแต่ละกลุ่ม ปรากฏว่า ครูใหญ่ ผู้ช่วยครูใหญ่ และ ครูผู้สอนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีความเห็นสอดคล้องกันว่าได้รับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ส่วนครูผู้สอนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เห็นว่า ได้รับการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย

สมหมาย หนูเจริญ (2535 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาการปฏิบัติงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดพัทลุง พบว่า ระดับการปฏิบัติงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ตามทัศนะของผู้บริหารและครูอาจารย์โดยส่วนรวมอยู่ในระดับปานกลาง การปฏิบัติงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ตามทัศนะของผู้บริหารที่เปิดสอนระดับต่างกัน โดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การปฏิบัติงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ตามทัศนะของครูอาจารย์ที่เปิดสอนระดับต่างกัน โดยส่วนรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการวางแผนงานวิชาการ การจัดครูเข้าสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สมคิด โฉมไสว (2536 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องความต้องการ ความช่วยเหลือด้านวิชาการของครูมัธยมศึกษาโรงเรียนคาทอลิก สังกัดสังฆมณฑล จันทบุรี มีจุดหมายเพื่อศึกษาความต้องการความช่วยเหลือด้านวิชาการ ของครูมัธยมศึกษา โรงเรียนคาทอลิก สังกัดสังฆมณฑล จันทบุรี และเพื่อเปรียบเทียบความต้องการความช่วยเหลือด้านวิชาการ ของครูมัธยมศึกษา จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน และเพศที่ต่างกัน ครูมัธยมศึกษา โรงเรียนคาทอลิก สังกัดสังฆมณฑล จันทบุรี มีความต้องการความช่วยเหลือด้านวิชาการอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับดังนี้ ด้านหลักสูตรและองค์ประกอบของหลักสูตร ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการวัดผล และการประเมินผลการเรียนการสอนและด้านการนิเทศและการพัฒนาบุคลากรทางการสอน ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความต้องการความช่วยเหลือด้านวิชาการอยู่ในระดับมากทั้ง 4 ด้าน ครูทั้งเพศชาย และ เพศหญิง มีความต้องการความช่วยเหลือด้านวิชาการอยู่ในระดับมาก

ทั้ง 4 ด้าน ผลการเปรียบเทียบความต้องการความช่วยเหลือด้านวิชาการของครูมัธยมศึกษา โรงเรียนคาทอลิก สังกัดสังฆมณฑล จันทบุรี ระหว่างครูที่มีประสบการณ์ในการทำงาน และเพศที่ต่างกัน ปรากฏผลว่า ประสบการณ์ในการทำงาน และเพศ มีปฏิสัมพันธ์ร่วมต่อความต้องการความช่วยเหลือด้านวิชาการทั้ง 4 ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลการเปรียบเทียบความต้องการความช่วยเหลือด้านวิชาการของครูมัธยมศึกษา โรงเรียนคาทอลิก สังกัดสังฆมณฑล จันทบุรี ระหว่างครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน ปรากฏผลว่า มีความต้องการความช่วยเหลือด้านวิชาการ ไม่แตกต่างกัน ผลการเปรียบเทียบความต้องการความช่วยเหลือด้านวิชาการของครูมัธยมศึกษา โรงเรียนคาทอลิก สังกัดสังฆมณฑล จันทบุรี ระหว่างครูที่มีเพศต่างกัน ปรากฏผลว่า มีความต้องการความช่วยเหลือด้านวิชาการไม่แตกต่างกัน

วราพงษ์ เพชรรัตน์ (2536 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาการปฏิบัติงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสงขลา ผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่ปฏิบัติจริงและที่ควรปฏิบัติ ตามทัศนะของผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งต่างกัน โดยส่วนรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน การปฏิบัติงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่ปฏิบัติจริง และ ที่ควรปฏิบัติ ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนขนาดต่างกัน โดยส่วนรวม และ รายด้านไม่แตกต่างกัน การปฏิบัติงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่ปฏิบัติจริงและที่ควรปฏิบัติตามทัศนะของครูอาจารย์ที่มีประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งต่างกัน โดยส่วนรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน การปฏิบัติงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่ปฏิบัติจริงและที่ควรปฏิบัติตามทัศนะของครูอาจารย์ที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนขนาดต่างกัน โดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สุเทพ บุญศรี (2537 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาการปฏิบัติงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 3 ผลการศึกษา พบว่า ระดับการปฏิบัติงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง ผู้บริหารที่มีวุฒิทางการศึกษาดังกันมีทัศนต่อการปฏิบัติงานด้านงานนิเทศการศึกษา และงานติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานตามโครงการ แตกต่างกัน ส่วนขนาดของโรงเรียนที่แตกต่างกัน มีทัศนต่อการปฏิบัติงานวิชาการด้านการศึกษา งานประชุมเพื่อประสานแผน และด้านงานวัดผลและประเมินผลการศึกษา แตกต่างกัน ผู้บริหารที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดต่างกัน มีทัศนต่อการปฏิบัติงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญ โดยส่วนรวมด้านงานส่งเสริมกิจกรรมการศึกษา งานประชุมเพื่อประสานแผน และด้านงานวัดผลและ ประเมินผลการเรียน แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สุกโขก เกษมจิต (2538 : บทคัดย่อ) ทำการวิจัยความต้องการความช่วยเหลือของโรงเรียนเอกชนสามัญศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร จากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน โดยมี

จุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษาความต้องการความช่วยเหลือการบริหารงานโรงเรียนของโรงเรียนเอกชนสามัญศึกษาที่ได้รับการอุดหนุน และ ไม่ได้รับการอุดหนุน ในเขตกรุงเทพมหานคร จากสำนักคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ตามอำนาจหน้าที่ในด้านการกำกับดูแล ด้านการส่งเสริม ด้านการให้บริการ และ ด้านการประสานงาน

ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนเอกชนสามัญศึกษาที่ได้รับการอุดหนุน และ ไม่ได้รับการอุดหนุน ต้องการให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนให้ความช่วยเหลือตามอำนาจหน้าที่ทั้ง 4 ด้านในแต่ละงานบริหารโรงเรียน ดังนี้

ด้านงานการบริหารวิชาการ โรงเรียนส่วนใหญ่ต้องการความช่วยเหลือในเรื่องการนิเทศการเรียนการสอน ต้องการสนับสนุนค่าใช้จ่ายเพื่อการอบรมครู ต้องการข้อสอบที่เป็นมาตรฐานทุกระดับชั้นเรียนและต้องการหน่วยงานกลางในการจัดสอบชั้นตัวประโยค

ด้านงานกิจการนักเรียน โรงเรียนส่วนใหญ่ต้องการสารวัตรนักเรียน ต้องการการอบรมบุคลากรให้มีความรู้เกี่ยวกับงานกิจการนักเรียนต้องการเงินอุดหนุนเพื่อตรวจสอบสภาพนักเรียนประจำปี และ ต้องการแหล่งเงินทุน ช่วยเหลือนักเรียนที่ขาดแคลน

ด้านงานบุคลากร โรงเรียนส่วนใหญ่ต้องการมาตรฐานในการเตรียม และ การพัฒนาบุคลากร ต้องการหน่วยงานกลางในการรับสมัครครูโรงเรียนเอกชน และ ต้องการแหล่งศึกษาดูงานที่เป็นมาตรฐานสำหรับครูโรงเรียนเอกชน

ด้านงานธุรการการเงิน โรงเรียนเอกชนส่วนใหญ่ต้องการเอกสารทางการเงินที่เป็นมาตรฐาน ต้องการความเป็นอิสระในบริหารการเงิน ต้องการลดขั้นตอนที่ไม่จำเป็นสำหรับการขอรับ สวัสดิการ และ ต้องการหน่วยงานกลางเพื่อการจัดซื้อ วัสดุครุภัณฑ์ในราคาประหยัด

ด้านงานอาคารสถานที่ โรงเรียนส่วนใหญ่ต้องการอิสระในการใช้อาคารสถานที่ให้เกิดประโยชน์ ต้องการเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำเพื่อการพัฒนาอาคารสถานที่และต้องการการประสานงานกับกรุงเทพมหานครเพื่อการจัดเก็บขยะมูลฝอยในบริเวณโรงเรียน

ด้านงานความสัมพันธ์กับชุมชน โรงเรียนส่วนใหญ่ต้องการงบประมาณสนับสนุนเพื่อการเข้าร่วมกิจกรรมชุมชน ต้องการความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในชุมชนใกล้โรงเรียน และ ต้องการงบประมาณสนับสนุนเพื่อให้บริการชุมชนของโรงเรียน

พัชรี พิทธะพันธ์ (2541 : บทคัดย่อ) การศึกษาความคิดเห็นของข้าราชการครูที่มีต่อการบริหารงานนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เขตการศึกษา 2 โดยการศึกษาครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อทราบระดับและเปรียบเทียบความคิดเห็นของข้าราชการครูที่มีต่อการบริหารงานนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เขตการศึกษา 2

ตามตัวแปรระดับที่เปิดสอน และขนาดของโรงเรียน และเพื่อทราบข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงการบริหารงานนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียน ตามความคิดเห็นของข้าราชการครู กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จำนวน 227 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่าจำนวน 40 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้ค่าที (t-test) ในการทดสอบสมมติฐาน ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของข้าราชการครูที่มีต่อการบริหารงานนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม โดยภาพรวมและแต่ละขั้นตอนอยู่ในระดับปานกลาง ข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่ระดับเปิดสอนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนโดยภาพรวมและในขั้นตอนการกำหนดและแจ้งนโยบาย ขั้นตอนการเตรียมการก่อนปฏิบัติการนิเทศ และขั้นตอนการประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนขั้นตอนการตั้งคณะกรรมการนิเทศภายใน และ ขั้นตอนการปฏิบัติการนิเทศ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ที่ขนาดของโรงเรียนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียน ทั้งโดยภาพรวมและแต่ละขั้นตอน ไม่แตกต่างกัน การปรับปรุงการบริหารงานนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ข้าราชการครูให้ข้อเสนอแนะว่า ผู้บริหารควรปรับปรุงขั้นตอนการกำหนดและแจ้งนโยบายมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ขั้นตอนการปฏิบัติการนิเทศ ขั้นตอนการเตรียมการก่อนปฏิบัติการนิเทศ ขั้นตอนการประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียน และขั้นตอนการตั้งคณะกรรมการนิเทศภายใน ตามลำดับ

สะอาด อุสมา (2541 : บทคัดย่อ) การศึกษาปัญหาการบริหารงานบุคลากรของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในเขตการศึกษา 2 ซึ่งมีความมุ่งหมายเพื่อทราบระดับปัญหาและเปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานบุคลากรของผู้บริหารที่มีประสบการณ์การทำงานและวุฒิการศึกษาแตกต่างกัน และเพื่อทราบข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการบริหารงานบุคลากร ตามกระบวนการบริหารงานบุคลากรของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในเขตการศึกษา 2 ดำเนินการรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารโรงเรียนเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 181 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า จำนวน 54 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้ค่าที (t-test) ในการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ระดับปัญหาการบริหารงานบุคลากรของผู้บริหารโรงเรียน โดยส่วนรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง ผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ต่างกัน มีปัญหาการบริหารบุคลากร โดยส่วนรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยที่ผู้บริหารที่มีประสบการณ์การทำงานต่ำกว่า 10 ปี มีปัญหาการบริหารงานบุคลากรมากกว่าผู้บริหารที่มี

ประสบการณ์ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป ผู้บริหารโรงเรียนที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีปัญหาการบริหารงานบุคลากรโดยส่วนรวมและด้านการให้ได้มาเพื่อการสรรหาบุคลากร ด้านการพัฒนาบุคลากรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านความต้องการบุคลากรของหน่วยงานด้านการบำรุงรักษาบุคลากรไว้ในหน่วยงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านการให้บริการบุคลากรในหน่วยงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยที่ผู้บริหารที่มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี มีปัญหาการบริหารงานบุคลากรมากกว่าผู้บริหารที่มีวุฒิการศึกษาตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป ข้อเสนอแนะของผู้บริหารโรงเรียนในการแก้ไขปัญหาการบริหารงานบุคลากรของหน่วยงานให้ชัดเจน ควรเสนอขออุดหนุนบุคลากรจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนในสาขาที่ขาดแคลน และสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาบุคลากรอย่างเหมาะสมและเป็นธรรม และควรให้บริการอาหาร น้ำดื่มและพาหนะเดินทางแก่บุคลากรอย่างเหมาะสม

ไพธก หนูมี (2541 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตการศึกษา 3 โดยมีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาระดับและเปรียบเทียบความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในเขตการศึกษา 3 ที่มีประสบการณ์ในการทำงาน และจังหวัดที่ตั้งของโรงเรียนแตกต่างกัน และเพื่อทราบข้อเสนอแนะในการยกระดับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ผลการวิจัยพบว่า ระดับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามโดยภาพรวมและรายองค์ประกอบอยู่ในระดับปานกลาง ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกันโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ส่วนองค์ประกอบด้านความสำเร็จของงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในจังหวัดที่ตั้งของโรงเรียนต่างกัน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ส่วนองค์ประกอบด้านความสำเร็จของงานและการปกครองบังคับบัญชาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 พร้อมทั้งได้ให้ข้อเสนอแนะว่า เพื่อยกระดับความพึงพอใจของครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม โดยให้ผู้บริหารได้จัดสวัสดิการด้านต่างๆ ให้เพียงพอ กับสถานะค่าครองชีพในปัจจุบัน มีการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง การฝึกอบรม ศึกษาดูงาน ศึกษาต่อ มีความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ในระดับใกล้เคียงกับข้าราชการอื่น และในการสรรหาบุคลากร และ ครูผู้สอน ควรคัดเลือกบุคคลในท้องถิ่นที่มีความรู้ ความสามารถ มีความเข้าใจใน ด้านวิชาการ และ ด้านศาสนา

จ่านง แสงอำไพ (2542 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม (ปอเนาะ) เขตการศึกษา 2 และเขตการศึกษา 3 มีความมุ่งหมายเพื่อทราบระดับปัญหา และ เปรียบเทียบระดับปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชน

สอนศาสนาอิสลาม (ปอเนาะ) เขตการศึกษา 2 และเขตการศึกษา 3 ตามตัวแปรขนาดและประเภทของโรงเรียน พบว่า ปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเฉพาะงานพบว่า งานประชุมเพื่อประสานแผน งานติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานตามโครงการ และ กิจกรรมต่างๆ งานวางแผน และ กำหนดวิธีดำเนินการเรียนการสอน งานประชุมด้านการเรียนการสอน งานห้องสมุด อยู่ในระดับมากตามลำดับ นอกนั้นอยู่ในระดับปานกลาง โรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีปัญหาการบริหารงานวิชาการโดยรวม งานแนะแนวงานวางแผนและกำหนดวิธีดำเนินการเรียนการสอน และงานห้องสมุด แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โรงเรียนขนาดเล็กมีค่าเฉลี่ยของระดับปัญหามากกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ ประเภทของโรงเรียนที่ต่างกันมีปัญหาการบริหารงานวิชาการโดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อทดสอบแต่ละงานพบว่า งานพัฒนาหลักสูตรงานติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานตามโครงการและกิจกรรมต่างๆ งานวางแผนและกำหนดวิธีดำเนินงานการเรียนการสอนและงานห้องสมุด มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โรงเรียนที่จัดการศึกษาในรูปแบบของการศึกษาในระบบโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยของระดับปัญหาในระดับที่มากกว่าโรงเรียนที่จัดการศึกษาในรูปแบบของการศึกษานอกระบบโรงเรียน

งานวิจัยในต่างประเทศ

งานวิจัยในต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับ การพัฒนาวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีดังนี้

แมคคาธี (McCathy. 1971 : 705-A) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับบทบาทการบริหารวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ในรัฐนิวเจอร์ซีย์ พบว่า งานด้านวิชาการเรื่องการสังเกตการสอน การวัดและประเมินผล การจัดตั้งคณะกรรมการบริหารงานด้านวิชาการและความรับผิดชอบในการตัดสินใจของคณะกรรมการ ผู้บริหารควรมีบทบาทในการบริหารงานวิชาการให้มีประสิทธิภาพมากกว่าการบริหารด้านอื่นๆ

วิลเลียม (อ้างอิงมาจาก Williams. 1972 : 4909-A) ได้ศึกษาเกี่ยวกับงานในหน้าที่ของครูใหญ่โรงเรียนมัธยมศึกษา ในรัฐอินเดียนา ประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่า ครูใหญ่ส่วนมากใช้เวลาในการประเมินผลและปรับปรุงการสอนน้อย ครูใหญ่ส่วนมากมักจะให้หัวหน้าสาขาวิชาปฏิบัติงานแทน และเชื่อตามรายงานที่หัวหน้าสาขาวิชาเสนอมา การเยี่ยมห้องเรียนของครูใหญ่มีจำกัดและใช้นาน้อย ยิ่งโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่ขึ้นเวลาที่ครูใหญ่มีให้แก่โครงการปรับปรุงการสอนยิ่งน้อย ส่วนมากจะแนะนำมากกว่าจะใช้วิธีฝึกอบรมครูและนักเรียนไม่มีส่วนร่วมในการประเมินผลงาน

แอกที (วราพงษ์ เพชรรัตน์. 2536 : 48 อ้างอิงมาจาก Agthe. 1980 : 3076-3077)

ศึกษาการรับรู้บทบาทและหน้าที่ของครูใหญ่และครูในงานวิชาการ พบว่า ครูใหญ่บริหารงานอื่นๆ มากเกินไป ควรให้ความสำคัญในการนิเทศการศึกษาให้มากขึ้นครูใหญ่และครูยอมรับว่า การปรับปรุงการเรียนการสอนจะต้องทำเป็นคณะ ครูและครูใหญ่จะต้องเปลี่ยนบทบาทจากการเป็นผู้สั่งการมาเป็นผู้ประสานงานและให้มีการทำงานเป็นคณะมากขึ้น

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถสรุปได้ว่า งานวิชาการเป็นหลักสำคัญอย่างหนึ่งในการบริหารของโรงเรียน โดยเฉพาะ โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่จะต้องบริหารหลักสูตรทั้งวิชาอิสลามศึกษา วิชาสามัญและวิชาชีพไปพร้อม ๆ กัน ดังนั้นในการพัฒนาวิชาการจึงควรตระหนักที่จะให้ครูผู้สอนทุกคนได้รับการพัฒนาที่ทันสมัย สอดคล้องกับ ยุคสมัยเพื่อก่อให้เกิดผลอย่างเหมาะสมและคุ้มค่ามากที่สุด